Behandeling

Euthanasie en hulp bij zelfdoding

We spreken van euthanasie als een arts uw leven beëindigt op uw uitdrukkelijk verzoek.

De arts geeft u medicijnen die ervoor zorgen dat u rustig komt te overlijden. Dit gebeurt zorgvuldig en volgens duidelijke afspraken. In deze leest u daar meer over.

Hoe verloopt de behandeling?

Hier vindt u alle belangrijke informatie

Inleiding

Euthanasie is een onderwerp waar mensen heel verschillend over kunnen denken. Wat u van euthanasie vindt, hangt bijvoorbeeld af van uw (religieuze) achtergrond, opvoeding, persoonlijke ervaringen, sociale omgeving, leeftijd en politieke overtuiging.

In het Jeroen Bosch Ziekenhuis respecteren we alle meningen over euthanasie. Dit geldt voor patiënten, artsen en verpleegkundigen. In deze folder geven we u alleen feitelijke informatie over euthanasie. Waar we in deze folder ‘hij’ schrijven, kunt u ook ‘zij’ lezen.

Wat is euthanasie en wat is hulp bij zelfdoding?

Euthanasie

We spreken van euthanasie als een arts uw leven beëindigt op uw uitdrukkelijk verzoek. De arts geeft dan u medicijnen waardoor u rustig komt te overlijden.

Hulp bij zelfdoding

Soms kunt u zelf een drankje met medicijnen innemen waardoor u komt te overlijden. De arts is hierbij altijd aanwezig. Dit heet hulp bij zelfdoding. Dat betekent dat op uw uitdrukkelijke verzoek, de arts u helpt om uw leven te beëindigen.

Euthanasiewet

Euthanasie en hulp bij zelfdoding vallen beiden onder de Euthanasiewet.

Wat is geen euthanasie?

Niet meer behandelen

We spreken niet van euthanasie als u de arts vraagt om u niet meer te behandelen. Ook een niet-reanimeren verklaring is geen euthanasie. U heeft als patiënt het recht om een behandeling te weigeren, zolang u wilsbekwaam bent. Met wilsbekwaam bedoelen we dat u zelf uw situatie kunt inschatten, bepaalde informatie kunt begrijpen en de gevolgen van uw besluit kunt overzien.

Palliatieve sedatie

Euthanasie is niet hetzelfde als palliatieve sedatie. Bij palliatieve sedatie geeft een arts u medische hulp om ervoor te zorgen dat u zo min mogelijk hoeft te lijden. De arts doet dit alleen als er een duidelijke reden is (bijvoorbeeld pijn of benauwdheid) en als verwacht wordt dat u binnen 2 weken komt te overlijden.

De arts moet ervan overtuigd zijn dat u echt zelf om euthanasie of hulp bij zelfdoding vraagt. Ook moet de arts zeker weten dat u hier goed over heeft nagedacht. Het is belangrijk dat dit gebeurt met een arts die u kent, het liefst uw eigen arts. Er moet namelijk een behandelrelatie zijn. Meer informatie over het verzoek om euthanasie leest u verderop in deze folder.

De medicijnen zijn bedoeld om uw lijden te verlichten. U overlijdt niet door deze medicijnen, maar door uw ziekte. Daarom is er geen sprake van euthanasie.

Medisch zinloos handelen

Het niet starten van een medisch zinloze handeling, of het stoppen daarvan, is geen euthanasie. In deze gevallen sterft u een natuurlijke dood.

Wat zegt de Nederlandse wet over euthanasie?

In het Wetboek van Strafrecht staat vermeld dat euthanasie strafbaar is. Ook hulp bij zelfdoding is strafbaar (art 293 lid 1 en art 294 lid 1). In het 2e lid van deze wetsartikelen is een uitzondering opgenomen. Hierin staat dat een arts die euthanasie uitvoert niet strafbaar is als hij zich aan de zogenaamde zorgvuldigheidseisen heeft gehouden. Deze eisen staan genoemd in de Euthanasiewet. Een regionale toetsingscommissie beoordeelt achteraf of de euthanasie volgens de regels is uitgevoerd.

Zorgvuldigheidseisen

De Euthanasiewet geldt sinds 1 april 2002. De volledige naam van deze wet is “Wet toetsing levensbeëindiging op verzoek en hulp bij zelfdoding”. In deze wet staat beschreven aan welke zorgvuldigheidseisen een arts moet voldoen bij het uitvoeren van een euthanasieverzoek of een verzoek om hulp bij zelfdoding. Het gaat om 6 eisen.

1. De arts moet ervan overtuigd zijn dat u echt zelf vraagt om euthanasie of hulp bij zelfdoding en daar goed over nagedacht heeft. Meer over het euthanasieverzoek leest u verderop in deze folder.
2. De arts moet ervan overtuigd zijn dat er bij u sprake is van uitzichtloos en ondraaglijk (niet te verdragen) lijden. Een situatie noemen we uitzichtloos als deze niet te verbeteren is met een aanvaardbare medische behandeling. Of lijden ondraaglijk is, bepaalt de arts in overleg met u. Ook de angst om niet meer waardig te kunnen sterven kan een vorm van ondraaglijk lijden zijn.
3. De arts moet u uitleg hebben gegeven over de situatie waarin u zich bevindt en over uw vooruitzichten. De arts legt in uw patiëntendossier vast wat er besproken is.
4. De arts moet samen met u tot de conclusie zijn gekomen dat er geen redelijke andere oplossing is voor deze situatie. Ook dit legt de arts vast in uw patiëntendossier. De arts moet ten minste 1 andere, onafhankelijke arts raadplegen: een SCEN-arts. SCEN staat voor Steun en Consultatie bij Euthanasie in Nederland.
5. Deze andere arts moet u persoonlijk hebben gezien en schriftelijk zijn oordeel hebben gegeven over bovengenoemde 4 zorgvuldigheidseisen.

6. De arts moet de levensbeëindiging of hulp bij zelfdoding medisch zorgvuldig uitvoeren. De arts moet dit ook melden aan de gemeentelijk lijkschouwer.

Euthanasie is geen recht

In de wet staat niet dat mensen recht hebben op euthanasie. Als u de arts om euthanasie vraagt, is hij niet verplicht om dat verzoek uit te voeren. Een arts kan principiële of emotionele bezwaren hebben. Meestal zorgt hij er dan voor dat u uw wens met een andere arts kunt overleggen.

Heeft u een verzoek om euthanasie of hulp bij zelfdoding?

Een verzoek om euthanasie kunt u mondeling of schriftelijk doen. Een schriftelijke wilsverklaring is een waardevol hulpmiddel bij de toetsing achteraf. Een verklaring die u zelf heeft opgesteld is net zo rechtsgeldig als een voorgedrukt exemplaar. Belangrijk is dat uw naam, datum en handtekening goed leesbaar zijn. Hier vindt u een voorbeeld wilsverklaring euthanasie (https://www.jeroenboschziekenhuis.nl/sites/default/files/documents/2022-03/alg-046a-wilsverklaring-euthanasie.pdf).

Euthanasieverzoek in het Jeroen Bosch Ziekenhuis

Bent u in het Jeroen Bosch Ziekenhuis opgenomen met een ongeneeslijke ziekte en heeft u een euthanasiewens? Bespreekt u dit dan met uw arts en/of verpleegkundige. Sinds 2003 heeft het Jeroen Bosch Ziekenhuis een protocol Euthanasie, goedgekeurd door de Raad van Bestuur en de Raad van Toezicht. In het protocol staat vastgelegd hoe de arts moet omgaan met een euthanasieverzoek.

Palliatief Advies Team (PAT)

Als u vraagt om euthanasie of hulp bij zelfdoding, bespreken we dit in het Jeroen Bosch Ziekenhuis met het Palliatief Advies Team. In dit team zitten medische professionals die de zorg rondom de laatste levensfase zo zorgvuldig mogelijk begeleiden. Zij zijn hiervoor speciaal opgeleid.

Het Palliatief Advies Team kijkt samen met u naar uw wensen en behoeften. Het Palliatief Advies Team weet wat er mogelijk is binnen de wet en kan u extra informatie geven.

Bent u wilsonbekwaam?

Soms kunt u niet meer zelf beslissen of duidelijk maken wat u wilt. Dit noemen we wilsonbekwaam. Dit kan bijvoorbeeld gebeuren als u te ziek bent om te reageren, in coma ligt of dementie heeft.

Heeft u eerder gevraagd om euthanasie, voordat u wilsonbekwaam werd? Dan is euthanasie soms nog mogelijk. Het Palliatief Advies Team en uw behandelend arts bekijken samen of dit kan binnen de regels van de wet. Een voorwaarde is dat u een schriftelijke euthanasieverklaring heeft. Deze verklaring moet u hebben gemaakt toen u nog wel wilsbekwaam was. De verklaring mag niet ouder zijn dan 5 jaar.

Ook in deze situatie moet de arts zich houden aan de zorgvuldigheidseisen. Net als bij een wilsbekwame patiënt is euthanasie niet af te dwingen bij een wilsonbekwame patiënt.

U bent minderjarig (jonger dan 18 jaar)

- Euthanasie of hulp bij zelfdoding bij patiënten die jonger zijn dan 12 jaar, is niet in de Euthanasiewet opgenomen en dus niet toegestaan.
- Bij patiënten van 12 tot 16 jaar is er toestemming van de ouders of voogd nodig.

- Bij patiënten van 16 en 17 jaar kan de arts euthanasie of hulp bij zelfdoding uitvoeren zonder toestemming van de ouders of voogd. Voorwaarde is wel dat de arts dit met de ouders heeft overlegd.

Hoe wordt euthanasie of hulp bij zelfdoding uitgevoerd?

Euthanasie

Bij euthanasie krijgt u van de arts medicijnen via een infuus of injectie. De arts kan u vooraf in een lichte slaap brengen. U overlijdt binnen 5 tot 15 minuten nadat u de medicijnen heeft gekregen.

Hulp bij zelfdoding

Hulp bij zelfdoding is alleen mogelijk als u zelf een drankje met dodelijke medicijnen kunt innemen. U mag geen maag-darmstoornissen hebben waardoor u het drankje (deels) zou kunnen uitbraken.

De arts haalt de drank op bij de apotheek en geeft dit aan u. U neemt de drank zelf in. De arts blijft daarbij aanwezig. Het kan wat langer duren voordat u overlijdt dan bij euthanasie met een infuus of injectie.

Heeft u nog vragen?

Heeft u nog vragen of wilt u meer informatie? Bespreek dit dan met de arts of de verpleegkundige. Zij kunnen u meer informatie geven over euthanasie en hulp bij zelfdoding.

Code ALG-046

Copyright 2026 Jeroen Bosch Ziekenhuis